senud pikemat aega Stokholmis mehaanikuna ja leidurina, ehk küll nähtavasti mitte eriti edukalt. Tagasi tulnud Liivimaale, pakkus ta a. 1696 Tartu raele valmistada ühe pritsi ühes voolikutega. Ehk küll rael Caiuse leiutustesse igasugune usk puudus, pidi ta siiski kindralkuberner E. Dahlbergile ja Tartu komandant ooberst F. Tiesenhausenile, kelledele Caius oli mõistnud imponeerida, lubama pritsi ära osta, kui see osutuks proovimisel kõlblikuks. Kahjuks osutusid Caiuse tehnilised võimed kaugelt nõrgemaks tema veenmisoskusest ning kiidetud prits ei vastanud, nagu proovidel selgus, vähemalgi määral lubadustele. Nõrgemaiks osutusid voolikud, mis ei tahtnud kuidagi vett pidada. Ilmnenud puuduste pärast jättis raad Caiuse pritsi ostmata ning linn pidi Rootsi aja lõpuni leppima üheainsa pritsiga.

Vaatamata linna tuletõrjeriistade vähesusele jättis hoolitsemine nende korrashoiu eest väga palju soovida. Nagu nägime, kohustas 1695. a. põlemäärustik põlehärrasid igal veerandaastal tuletõrjeriistu üle vaatama. See oli ka tingimata vajalik, sest nagu oli eelmisel aastal toimetatud kontrollimisel selgunud, valitses sel alal suurim korralagedus. Näiteks pidi 1693. a. põlemäärustiku põhjal Jaani kirikus asuma 4 redelit ja 5 tulehaaki, tegelikult leiti aga seal olevat ainult üks vana kõlbmatu redel ja kaks tervet ning üks murdunud varrega tulehaak [130]. Riistade kaotsiminekut oli põhjustanud asjaolu, et keegi õieti ei olnud kohustatud hoolitsema nende eest. Seetõttu otsustas raad a. 1695, et igale põlemeistrile määrataks teatud tuletõrjeriistad, mida ta peab korras hoidma ning tulikahju puhul kohale toimetama [131]. Ka prits ei olnud sagedasti korras, ehk küll selle eest paremini kui muude riistade eest hoolitseti. A. 1699 oli see juba niivõrd lagunenud, et keegi kohalikest käsitöölistest ei söandanud võtta parandustööd enda peale. Seetõttu oli raad sunnitud saatma pritsi kordaseadmiseks aasta lõpul Riiga, kust see peatselt puhkenud Põhjasõja tõttu saadi tagasi toimetada alles kevadel 1701. Riias ehitati prits täiesti ümber, nii et seda võis nüüd kasutada ka voolikupritsina, kuid nähtavasti ei suutnud aga raad sõjast tingitud rahapuuduse tõttu hankida kalleid voolikuid, mispärast see paremus jäi kasutamata. Igal juhul ei võinud ühestainsast pritsist jätkuda vähegi ulatuslikuma tulikahju kustutamiseks. Pealootus tuli ikkagi panna tuleämbreile ja -haakidele. Muide ei leidu tuletõrje taktika ja meetodi kohta tulega võitlemiseks allikates pea mingisuguseid teateid. Üldiselt

---

[130] Raeprot. 1694, lk. 1024, 5, 6, 60. Acta Caus. Priv. 1694, nr. 154. Visitatsiooni protokoll 6. IX 1694.

[131] Raeprot. 1695, lk. 460—461.

Tartu V, lk. 266